

OPERA PHILOSOPHORUM MEDII AEVI

TOM 14

TEXTUS ET STUDIA

2015

**Michał Zembrzuski, Magdalena Płotka, Andrzej M. Nowik,
Adam M. Filipowicz, Izabella Andrzejuk, Artur Andrzejuk**

Z METODOLOGII HISTORII FILOZOFII

UNIwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
Warszawa 2015

OPERA PHILOSOPHORUM MEDII AEVI

Textus et studia

Seria wydawnicza Katedry Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej

Dyrektor serii: **Artur Andrzejuk**

Recenzenci tomu: **prof. zwyczaj. dr hab. Mieczysław Gogacz**
dr hab. Krzysztof Kalka, prof. EUHE

Autorzy części: **Michał Zembrzuski – II, VIII, Bibliografia**
Magdalena Płotka - VI
Andrzej M. Nowik - V
Adam M. Filipowicz - IV
Izabella Andrzejuk - III
Artur Andrzejuk – I, VII

Redakcja naukowa: **Michał Zembrzuski**
Artur Andrzejuk

Spis treści

Spis treści.....	3
Historia filozofii sumieniem filozofii (Wstęp).....	6
Filozoficzna koncepcja historii filozofii.....	11
Drogi dochodzenia do filozoficznej koncepcji historii filozofii.....	12
Ujęcie Stefana Swieżawskiego.....	13
Ujęcie Mieczysława Gogacza.....	14
Ujęcie Stanisława Janeczka.....	17
Ujęcie Artura Andrzejuka.....	18
Gilsonowska koncepcja historii filozofii.....	19
Charakterystyka warsztatu historyka filozofii na różnych etapach historii filozofii.....	23
Pierwszy etap historii filozofii.....	23
Drugi etap historii filozofii.....	23
Propozycje Gilsona.....	23
Modyfikacje Swieżawskiego i Gogacza.....	25
„Właściwa historia filozofii”.....	27
Cztery nurty historii filozofii w ujęciu Mieczysława Gogacza.....	28
Dzieje teorii relacji osobowych jako przykład historii problemu filozoficznego.....	30
Eros i przyjaźń w protektywnym nauczaniu Sokratesa.....	31
Mistyka miłości w dialogach Platona.....	32
Pochwała przyjaźni w etyce Arystotelesa.....	34
Etyka miłości w Piśmie Świętym Starego i Nowego Testamentu.....	36
Teoria przyjaźni i miłości w pismach Cyserona i Augustyna.....	37
„Filozofia cysterska” jako kontynuacja ujęć myślicieli antycznych.....	38
Teoria miłości Tomasza z Akwinu.....	38

Podsumowanie i wnioski	41
Ustalanie faktów, tworzenie uogólnień i badanie problemów filozoficznych w historii filozofii a realistyczna teoria poznania historycznego	47
Problematyczność problemowej historii filozofii u N. Hartmanna	47
Ustalanie faktów historyczno-filozoficznych	49
Uogólnienia i typologie w historii filozofii	53
Historia filozofii jako pamięć filozofii	56
Realistyczne rozumienie poznania historycznego	64
Relacje między metodologią historii filozofii a metodyką działań historyka filozofii na przykładzie <i>Komentarza św. Tomasza z Akwinu</i>	70
do <i>Etyki nikomachejskiej</i> Arystotelesa	70
Komentarze jako metoda wyjaśniania oraz interpretacji w średniowieczu	70
Problem wyjaśniania w historii filozofii – wyjaśnianie Tomaszowego komentarza	73
Problem interpretacji w historii filozofii – interpretacja Tomaszowego komentarza	74
Problem wykładu w historii filozofii – wykład Tomaszowego komentarza	77
Zakończenie	79
Aneks do artykułu	81
Tłumaczenie lekcji 1 z księgi VIII <i>Komentarza do Etyki nikomachejskiej</i>	81
Tekst Arystotelesa	81
Komentarz Tomasza z Akwinu	83
Analiza lekcji 1 z księgi VIII <i>Komentarza do Etyki nikomachejskiej</i> zgodnie z regułami proponowanymi przez M. Gogacza	91
Podsumowanie analizy <i>Komentarza</i>	92
Problem filozoficznie ważny, czyli <i>virtus</i> jako podstawa władzy i postępu cywilizacyjnego według Plutarcha z Cheronei	96
Problem filozoficznie ważny jako przedmiot historii filozofii	96
Problematyka filozoficznie ważna w traktacie <i>De Alexandri Magni fortuna aut virtute</i> Plutarcha z Cheronei	102
Zakończenie	107

Filozoficzne podstawy metodologii historii	110
Jerzego Topolskiego	110
Podział metodologii historii a formułowanie zagadnień filozoficznych	110
Problem idiografizmu	112
Miejsce wiedzy pozaźródłowej.....	114
Określenie celu uprawiania historii.....	115
Obiektywizm i prawda w badaniach historycznych	116
Poznawanie przeszłości	118
Zapośredniczenie poznania w źródle historycznym	119
Określenie przedmiotu historii.....	120
Pojęcie przyczynowości	121
Zagadnienie wolności	122
Próba podsumowania.....	122
Wnioski końcowe	125
Filozoficzny status historii filozofii i jego konsekwencje dla paleografii	127
Paleografia jako przedmiot studiowania i nauczania.....	130
Dlaczego studiować paleografię?	133
Paleografia a historia filozofii.....	140
Zakończenie.....	143
Pojęcie „pogranicza” w historii filozofii.....	146
„Pogranicze” grecko-indyjskie.....	147
„Pogranicze” grecko-łacińskie	148
„Pogranicze” grecko-syryjskie i perskie.....	150
„Pogranicze” syryjsko-arabskie	151
„Pogranicze” arabsko-łacińskie	153
Reguły analizy treści tekstu filozoficznego.....	160
Literatura dotycząca metodologii historii filozofii.....	165